

Samenvatting

De financiering van de wettelijke pensioenen gebeurt op basis van sociale bijdragen, die op arbeid worden geheven. In het geval van een gemengde loopbaan, waarbij een persoon opeenvolgende beroepsactiviteiten als werknemer en als ambtenaar uitoefent, moeten de voor elke periode geïnde bijdragen worden overgedragen naar de instelling die uiteindelijk de pensioenlast voor deze periodes draagt. Het Rekenhof heeft een onderzoek verricht naar de overdracht van deze pensioeninhoudingen vanuit het privépensioenstelsel naar het openbare pensioenstelsel.

Bij zijn onderzoek heeft het Rekenhof vastgesteld dat de toepassing van de regelgeving betreffende de overdracht van pensioeninhoudingen onvermijdelijk een verschuiving van de pensioenlast van de private sector naar de openbare sector tot gevolg heeft. Deze budgettaire verschuiving is het gevolg van de wisselwerking tussen een aantal feitelijke en wettelijke factoren.

Eenzijds is het zo dat het aantal gerechtigden op een overheidspensioen, als gevolg van een versoepeling van de wetgeving, in de loop der jaren aanzienlijk is toegenomen. Daarbij komt dat het aantal mensen dat, vóór een vaste benoeming bij de overheid, in een precair statuut tewerkgesteld blijft, sterk is gestegen. Deze twee factoren hebben ertoe geleid dat de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) voor steeds meer mensen, waarvoor in eerste instantie werknemersbijdragen werden ingehouden, de uiteindelijke pensioenlast draagt. Bijgevolg is de overdracht van pensioenbijdragen door de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) naar de PDOS veel groter dan omgekeerd.

Anderzijds worden de pensioeninhoudingen zonder enige vorm van herwaardering of intrest doorgestort aan de instelling die de pensioenlast draagt. Het daaruit voortvloeiende effect van ontwaarding wordt nog versterkt doordat het tijdstip van overdracht in de loop der jaren steeds verder is uitgesteld. Sinds begin 2007 was zelfs wettelijk bepaald dat de overdracht ten vroegste mocht plaatsvinden op het ogenblik dat het pensioen ingaat. Deze nieuwe, wettelijke regeling werd echter vernietigd door het arrest van het Grondwettelijk Hof van 24 april 2008.

De overdrachtsregeling tussen de RVP en de PDOS verschilt fundamenteel van het systeem dat door de wet van 14 april 1965 werd ingevoerd voor de verdeling van de pensioenlast tussen verschillende, publieke overheden, waar elk pensioenstelsel jaar na jaar een deel van het pensioen ten laste neemt pro rata de bij elke publieke werkgever gepresteerde diensten en de genoten wedden. Ook bij vergelijking met de regeling die door de wet van 10 februari 2003 werd ingevoerd voor de overdracht van pensioenrechten tussen Belgische pensioeninstellingen en instellingen van internationaal publiek recht valt de financiële baat van de overdracht vanuit de RVP naar de PDOS erg nadelig uit voor het stelsel van de overheidspensioenen.

Verder heeft de audit van het Rekenhof uitgewezen dat de procedure van de overdracht van pensioenbijdragen van de RVP naar de PDOS op verschillende vlakken kan worden verbeterd.

Zo bestaat er bij de PDOS nog steeds geen opvolging van de stortingsaanvragen. Hij beschikt over geen enkel instrument om de effectieve storting van pensioenbijdragen door de RVP te controleren, en zijn boekhouding beperkt zich tot het louter inboeken van de ontvangen bedragen. Hoewel de automatisering van het volledige overdrachtproces reeds in 2005 werd aangekondigd, worden de benodigde gegevens nog altijd niet elektronisch verwerkt.

Een grondige controle door de PDOS van de gevraagde stortingen lijkt nochtans aangewezen. Aan de hand van een steekproef heeft het Rekenhof immers vastgesteld dat in meer dan de helft van de gevallen de wettelijke termijn van zes maanden waarbinnen de storting door de RVP moet gebeuren, niet wordt nageleefd. Zelfs na het dubbele van deze termijn blijkt de helft van de aanvragen nog niet te zijn behandeld.

Ten slotte moet worden gewezen op het onregelmatige ritme waarmee de RVP de pensioeninhoudingen overmaakt aan de PDOS, wat laat vermoeden dat de RVP de overdrachten gebruikt als budgettaire buffer.

De minister van Maatschappelijke Integratie, Pensioenen en Grote Steden gaat grotendeels akkoord met de conclusies en aanbevelingen van het Rekenhof. Ze zal aan de betrokken administraties vragen om te zorgen voor een geautomatiseerde opvolging en controle van de stortingsaanvragen, de vooropgestelde termijnen te eerbiedigen (en nalatigheidsintresten toe te passen bij laattijdige betaling) en de budgettaire impact te berekenen van een globale aanpassing van de overgedragen bijdragen aan de evolutie van de consumptieprijsen.